

Joensuun kaupungin ohjeistus vaikutusten ennakkoarviointiin

Ohjeistus vaikutusten ennakkoarvioinnin tekemiseen:

Vaikutusten ennakkoarvioinnissa arvioidaan valmisteltavaa asiaa ja sen tavoitteita ennakoon määriteltujen näkökulmien kautta (vaikutustyyppit). Tavoitteena on tuoda esille sekä lyhyet- sekä pitkäaikaiset vaikutukset. Vaikutusten ennakkoarvioinnilla tavoitellaan läpinäkyvää päätöksentekoa.

Lainsäädäntö antaa perusteet vaikutusten ennakkoarvioinnille. Muun muassa kuntalain 1 § ja 115 §, terveydenhuoltolain 11 § ja maankäyttö- ja rakennuslain 9 § ohjaavat vaikutusten ennakkoarviointia.

Kuntaliitto on antanut ohjeistuksen vaikutusten ennakkoarviointiin. Joensuun kaupunki soveltaa ennakkoarviointiprosessissa Kuntaliiton ohjeistusta seuraavasti:

1) Valmistelija ratkaisee, tarvitaanko ennakkoarviointia vai ei.

Ennakkoarviointi tulee kuitenkin tehdä aina, kun valmisteltavalla asialla on merkittäviä vaikutuksia seuraaviin:

- eri ikäisiin kuntalaisiin sekä sukupuoleen ja sosiaalisiin vaikutuksiin
- vammaisiin huomioiden eri vammaisryhmät
- kaupungin organisaatioon ja henkilöstöön
- kaupungin talouteen
- ympäristöön
- yrityksiin

Valmisteltavat asiat voivat liittyä mm palveluverkkoon, kuntalaisten elinoloihin ja elinympäristöön, alue- ja yhdyskuntarakentamiseen, energiatalouteen, liikkuamiseen, kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriympäristöön ja rakennettuun ympäristöön.

2) Vaikutusarvioinnin tekeminen. Tunnistetaan, arvioidaan ja kirjataan vaikutukset. Tarvittaessa tarkastellaan asioita monialaisesti ja moniammatillisesti ja kuullaan kohderyhmää.

3) Kirjataan vaikutusten johtopäätökset.

4) Vaikutusarviointi otetaan huomioon valmistelussa ja päätöksenteossa.

Ennakoarviointia ei tarvitse tehdä silloin, kun kyseessä on mm.

- talousarvio
- valtuustoaloite
- oikaisuvaatimus
- viranhaltijapäätös
- tiedoksi merkittävä asia
- viranhaltijan nimeäminen
- konsernistrategia ja strategian toteutus
- kaavaprosessi (tehdään maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti)
- lautakunnan toimialaan kuuluva erityisasia, kuten yksilöhuoltojaoston asia
- asia, jolla ei ole merkittäviä vaikutuksia kuntalaisen hyvinvointiin ja terveyteen, tiettyyn väestöryhmään, kunnan talouteen, yritystoimintaan, henkilöstöön, johtamiseen ja ympäristöön

Valmistelija tuo esille ennakoarvioinnin johtopäätökset sekä huomioi nämä asian valmistelussa sekä päätösesityksessään. Mikäli valmisteltavalla päätöksellä on useita toteutusvaihtoehtoja, tulee ne tuoda ilmi ja perustella johtopäätöksissä.

Joensuun kaupunki on osana Lapsiystävällinen kunta -työskentelyä sitoutunut tekemään lapsivaikutusten ennakoarviointia osana lapsia koskevaa päätöksentekoa. Lapsivaikutukset kirjataan Kuntalaisvaikutukset -lomakkeelle omaan kohtaansa. Huomioitavaa on, että merkittävässä hankkeissa lapsivaikutuksia tulee koota laajasti hyödyntämällä moniammatillista yhteistyötä ja eri lähteitä.

Laajan lapsivaikutusten arvioinnin prosessikuvaus:

1. Kootaan asiantuntijaryhmä ja kartoitetaan olemassa oleva tieto (esim. alueelliset tilastot, kouluterveyskysely, edelliset lapsivaikutusten arvioinnit vastaavista päätöksistä jne.)
2. Kerätään puuttuva tieto (tutkimukset, asiantuntijalausunnot, lasten kuuleminen...)
3. Tehdään tiedon pohjalta ratkaisuvaihtoehtojen punninta, jossa tunnistetaan vaihtoehtojen positiivisia, neutraaleja ja negatiivisia vaikutuksia. Vaikutuksia tarkastellaan lasten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta.
4. Tuotetaan suositukset jatkovalmistelua varten ja raportoidaan arvioinnin tuloksista päätöksentekojärjestelmälle

PERUSTIEDOT VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI KOHTEESTA

Asia:	Lähimaksamisen käyttöönotto Joensuun seudun joukkoliikenteessä
Toteutusvaihtoehto 1	Lähimaksamisen käyttöönotto aloitetaan vaiheittain JOJO-linjoilla vuoden 2023 aikana
Toteutusvaihtoehto 2	
Toteutusvaihtoehto 3	
Päättävä toimielin / päättävät toimielimet:	Joensuun seudun joukkoliikennejaosto
Arvioitu päättösaikataulu:	Kokous 13.4.2023
Valmistelijat:	joukkoliikennelogistikko Marja-Leena Inkinen-Remes

Valitse vaikutusten ennakoarvointikohteet

Kun kohde on tehty - valmiiksi = true - ei ole tehty = false

1. Eri ikäiset kuntalaiset	☒ Kyllä	true
2. Vammaiset huomioiden eri vammaisryhmät	☐ Kyllä	false
3. Kaupungin organisaatio ja henkilöstö	☐ Kyllä	false
4. Kaupungin talous	☒ Kyllä	true
5. Ympäristö	☒ Kyllä	true
6. Yritykset	☒ Kyllä	true

1. ERI IKÄISET KUNTALAISET

1.1 Vaikutus erityisesti johonkin tiettyyn ihmisryhmään

Selite

Esim. opiskelijat, etninen tausta, kieli, erityisryhmä?

1.2 Vaikutukset fyysiseen terveyteen ja turvallisuuteen

Selite

Lapset

Työikäiset

Ikäihmiset

1.3 Vaikutukset psyykkiseen hyvinvointiin ja ihmissuhteisiin

	Selite
Lapset	
Työikäiset	
Ikäihmiset	

1.4 Vaikutukset toimeentuloon

	Selite
Lapset	
Työikäiset	
Ikäihmiset	

1.5 Vaikutukset palvelujen saatavuuteen

Selite

Lapset

Lähimaksun käyttöönoton myötä palvelujen saatavuus paranee. Uudistus tuo asiakkaille uuden maksutavan edellisten lisäksi ja mahdollistaa matkustamisen myös ilman erillisen Waltti-kortin hankintaa tai mobiilisovelluksen käyttöönottoa. Uudistus helpottaa siten joukkoliikenteen käyttöä kaikilla ikäryhmillä ja voi myös madaltaa kynnystä joukkoliikenteen kokeiluun, kun erillistä ja maksullista korttia ei tarvita.

Työikäiset

Uudistus voi vaikuttaa joidenkin asiakkaiden kulutustottumuksiin, sillä jatkossa bussissa ei voi ladata pankkikortilla Waltti-tuotteita, koska lähimaksulaite ei mahdollista sitä. Latauksia tehdään nykyisin enenevässä määrin verkkokaupassa ja itsepalveluautomaateilla, koska niillä ladattaessa ei peritä palvelumaksua. Bussilataus maksaa asiakkaille 3,50 €/tapahtuma.

Ikäihmiset

Lähimaksun käyttöönoton myötä palvelujen saatavuus paranee. Uudistus tuo asiakkaille uuden maksutavan edellisten lisäksi ja mahdollistaa matkustamisen myös ilman erillisen Waltti-kortin hankintaa tai mobiilisovelluksen käyttöönottoa. Uudistus helpottaa siten joukkoliikenteen käyttöä kaikilla ikäryhmillä ja voi myös madaltaa kynnystä joukkoliikenteen kokeiluun, kun erillistä ja maksullista korttia ei tarvita.

Selite

Uudistus voi vaikuttaa joidenkin asiakkaiden kulutustottumuksiin, sillä jatkossa bussissa ei voi ladata pankkikortilla Walmi-tuotteita, koska lähimaksulaite ei mahdollista sitä. Latauksia tehdään nykyisin enenevässä määrin verkkokaupassa ja itsepalveluautomaateilla, koska niillä ladattaessa ei peritä palvelumaksua. Bussilataus maksaa asiakkaille 3,50 €/tapahtuma.

1.6 Vaikutukset elinympäristöön

Selite

Lapset

Työikäiset

Ikäihmiset

1.7 Vaikutukset kulkuyhteyksiin ja liikkumiseen

Selite	
Lapset	Uudistuksella ei ole tässä vaiheessa merkitystä lapsille, sillä hinnoittelu perustuu aikuisen arvolippumatkan hintaan.
Työikäiset	Uudistus helpottaa asiakkaiden liikkumista, kun erillistä ladattavaa ja maksullista korttia ei tarvita. Myös bussin kyytiin nousemisen odotetaan sujuvoituvan.
Ikäihmiset	Uudistus helpottaa asiakkaiden liikkumista, kun erillistä ladattavaa ja maksullista korttia ei tarvita. Myös bussin kyytiin nousemisen odotetaan sujuvoituvan.

1.8 Vaikutukset yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon ja sukupuoleen

Selite	
Lapset	
Työikäiset	
Ikäihmiset	

1.9 Vaikutukset mielekkääseen vapaa-ajanviettoon

Selite	
Lapset	
Työikäiset	
Ikäihmiset	

1.10 Jokin muu, mikä?

Selite	
Lapset	
Työikäiset	
Ikäihmiset	

**Pyydetään lausunto
tarvittavilta
sidosryhmiltä**

☐ Kyllä

☒ Ei

Miksi ei pyydetä lausuntoa?

Kuntalaisvaikutuksen johtopäätökset:

Uusi maksutapa käytettävissä matkan maksamiseen bussissa. Bussin kyytiin nouseminen joustavoituu. Ei enää tarvita erillistä, maksullista Waltti-korttia. Matkan maksamisen helpottuminen voi tuoda uusia matkustajia bussin kyytiin.

Waltti-kortin lataaminen bussissa ei enää ole mahdollista pankkikortilla, käteisellä latauksia voi kuitenkin edelleen tehdä.

Lisää tarvittavat liitteet (lausunnot, raportit ym.)

4. KAUPUNGIN TALOUS

Selite

Kaupungin menot ja tulot	Lähimaksamisen käyttöönotto on osa keski suurten kaupunkiseutujen digitalisaatiohanketta. Käyttöönotosta aiheutuviin kustannuksiin saadaan valtionavustusta enintään 50 % toteutuneista kustannuksista. Lähimaksamisen käyttöönottokustannus on 26600 euroa. Jatkossa vuosittainen käyttökustannus on 9600 €. Käyttöönoton kustannuksiin on varauduttu vuoden 2023 seudullisen joukkoliikenteen talousarviossa. Uudistuksen käyttöönotto vähentää Waltti-korttien tarvetta jatkossa. Waltti-korttien hankintakustannus on veloitettu asiakkaalta. Uuden kortin tekemiseen kuluva työaika puolestaan vähenee palvelupisteessä, jos esimerkiksi aikuiset arvolipun hankintaa miettivät valitsevatkin maksutavakseen lähimaksamisen.
Investoinnit	
Velkaantuminen	
Tuottavuus ja tuloksellisuus	Lähimaksaminen helpottaa ja sujuvoittaa maksamista busseissa. Samalla käteismaksut vähenevät. Matkalipun ostamisen helpottuessa myös matkamäärät voivat lisääntyä.
Jokin muu, mikä?	

Selite

--

Talousvaikutusten johtopäätökset:

Lähimaksamisen käyttöönottoon saadaan valtionavustusta vuonna 2023. Kertalipun ostamisen helpottuessa saadaan mahdollisesti uusia matkustajia ja lipputulojen odotetaan lisääntyvän. Uudistus vähentää uusien Waltti-korttien tarvetta. Samalla vähenee uusien korttien tekemiseen palvelupisteessä käytetty työaika.

Lisää tarvittavat liitteet (lausunnot, raportit ym.)

5. YMPÄRISTÖ

Selite

Ihmisten elinympäristö ja viihtyvyys	Maksutapojen lisääntyessä ja maksamisen helpottuessa voidaan saada lisää matkustajia joukkoliikenteeseen. Uudistus vähentää mahdollisesti henkilöautomatkoja. Lisäksi uusien Waltti-korttien tarpeen vähentyessä vähenee myös korttien valmistukseen tarvittavan muovin ja muiden komponenttien määrä.
Maaperä, vesistöt, luonnon monimuotoisuus, ilmasto	
Maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperintö	
Jokin muu, mikä?	

Ympäristövaikutusten johtopäätökset:

Joukkoliikenteen käytön helpottaminen voi lisätä joukkoliikenteen matkoja ja vähentää henkilöautomatkoja. Lisäksi Waltti-korttien tarpeen vähentyessä niiden valmistukseen käytettävän muovin ja muiden komponenttien määrä vähenee.

Lisää tarvittavat liitteet (lausunnot, raportit ym.)

6. YRITYKSET

Selite**Yritysten tavoitettavuus****Asiakkuudet**

Maksutapojen lisääntyessä ja maksamisen helpottuessa asiakasmäärät voivat kasvaa.

Työvoiman saatavuus ja uusien työpaikkojen muodostuminen**Yritysten talous ja kasvu****Yritysten osallistumismahdollisuudet palvelun tuottamisessa****Jokin muu, mikä?**

Lähimaksun käyttöönotto vähentää käteisen rahan käsittelyä busseissa, samalla kuljettajien työ tehostuu ja helpottuu.

Liikennöitsijöiden käteisen käsittelyyn liittyvät toiminnot kevenevät ja rahan käsittelyn kustannukset pienenevät.

**Pyydetään lausunto
tarvittavilta
sidosryhmiltä**

- ☐ Kyllä
☒ Ei

Miksi ei pyydetä lausuntoa?

On jo yleisnäkemys tilanteesta.

6. Yritysvaikutusten johtopäätökset

Käteisen rahan käsittely vähenee busseissa
kertalippujen osalta. Käteisen käsittelyyn käytetty aika
vähenee ja rahan käsittelyn kustannukset pienenevät.

Lisää tarvittavat liitteet (lausunnot, raportit ym.)

Ennakkoarvioinnista vastaava

Päivämäärä

pp.kk.vvvv

04.04.2023

Nimi

Marja-Leena Inkinen-Remes

**Anna se sähköpostiosoite minne vaikutusten ennakkoarviointi liitteineen
toimitetaan * = on pakollinen kenttä**

etunimi.sukunimi@joensuu.fi

marja-leena.inkinen-remes@joensuu.fi

Haluatko ennakkoarvioinnista kopion itsellesi?

Mikäli haluat itsellesi kopion tekemästäsi ennakkoarvioinnista, paina "PDF" -painiketta oikeasta alalaidasta. Järjestelmä muodostaa lomakkeesta pdf-tiedoston, jonka voit tallentaa koneellesi.

Tämän jälkeen paina "Valmis - Lähetä" -painiketta, niin lomake lähtee liitteineen annettuun sähköpostiosoitteeseen.